

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Arzi de Duminică
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Arzi de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Revoluțiune sau evoluțiune națională?

(Gh). Contrastul dintre ideia revoluțiunii și a evoluțiunii se ivește în lupta națională tot atât de bine ca și în viața oricărui organism.

Ce înțelegem prin revoluțiune în lupta națională? Realizarea idealului național, a aspirațiilor naționale prin o schimbare repentină, prin o răsturnare năpraznică a întocmirii politico-naționale. Nu ideia forței brutale, deci a unui conflict înarmat, ci a schimbării rezezi și fără de trecere este caracteristică revoluțiunii în acest înțeles. Este cu putință ca un popor să-și cucerească drepturile sale naționale și fără a-și vărsa măcar o picătură de sânge, prin intervenția unui factor din afară.

Politica noastră națională în trecut s'a caracterizat prin ideia revoluțiunii naționale. Dela *Supplex libellus valachorum* încoace toate acțiunile noastre politice s'au întemeiat pe nădejdea că o »schimbare de regim«, de »curs politic« ne va aduce o soartă mai bună. În anii de sânge și de glorie 1848—1849 revoluționarismul conducătorilor noștri naționali a intrat în faza eroică a luptei înarmate. A fost de sigur epoca cea mai glorioasă și mai demnă a luptei noastre naționale.

De atunci încoace nădejdea unei năprasnice schimbări spre binele nostru s'a întărit încă în gândul capilor noștri. Schimbările de curs intervenite în mai multe rânduri în epoca dintre politica revoluției dela 1848 și compromisul austro-ungar au îndreptățit nădejdea asta. Nu-i de mirat că oamenii noștri politici nu au socotit nici compromisul dela 1867 ca definitiv ci numai ca o aranjare provizorie după care *trebuie* să urmeze în cele din urmă mult dorita schimbare de curs în favoarea noastră.

Astfel ideia revoluțiunii naționale a devenit o adevărată tradiție în politica noastră. Dela 1867 încoace chiar toate acțiunile toate programele noastre naționale au pornit tot din nădejdea tainică a intervenirii unui *deus et machina* în drama luptei noastre naționale.

Nici după memorandum și după procesul memorandumului, se pare că ideia aceasta n'a fost părăsită cu totul, ci face parte și azi din capitalul de gândire politică al multor oameni politici mai cu seamă din generația mai veche dela noi.

Să părăsim în sfârșit această aberație politică. Cei din urmă 40 de ani de domnie ungurească trebuie să ne deschidă ochii că stăruind în vechea noastră greșală potrivnicii noștri s'au întărit foarte mult prin progresul neconținut al unei evoluții naționale neîntrerupte, alimentate prin sprințul atât de înbelșugat al bugetului statului. Nu mai cercetăm dacă acest progres a fost natural și dacă poate fi de o valoare dăinuitoare, constatăm că în cei din urmă 40 de ani de viață ungurească de stat a

crescut foarte mult distanța de progres și de putere națională ce ne despărțea mai înainte pe noi de ei.

Dacă voim deci să mergem înainte trebuie să părăsim revoluționismul național. El este utopic, doctrinar și pe de asupra adesea nedemn de un popor care voiește să-și creieze o soartă bună prin meritul său și nu al altuia. Căci nu este demn ca el să-și aștepte îmbunătățirea soartei sale nu prin propriile sale eforturi, ci prin intervenirea unui factor în afară de voința și de silințele sale.

Trebuie să proclamăm evoluționismul național ca principiul suprem al luptei noastre naționale. Aceea ce în limbajul politic din Austria se chiamă *Katastrophenpolitik*, politica de catastrofe, adică a răsturnărilor repentine, este o idee tot atât de învechită ca teoria catastrofelor în geologie.

Ideia evoluțiunii naționale nu este numai reală, dar ea este și mai morală și chemată singură de a creia progrese cu adevărat sănătoase și trainice.

Dacă prin o schimbare »neașteptată« pe care totuși atâția din noi au așteptat o vreme îndelungată, am ajunge în posesiunea drepturilor noastre politice și naționale oare aceasta ar fi fără îndoială un mare noroc pentru noi? Am avut prilejul de a vedea la alte popoare, cum această trecere neașteptată a produs efecte dezastruoase. Popoare tinere, neajunse la maturitate politică, formele unei vieți politice moderne la ele au dat naștere unei decăderi și corupțiuni morale în toată viața de stat și au avut ca urmare o înspăimântătoare putreziciune a moravurilor publice.

Tinerele state balcanice din vecinătatea noastră ne sunt o vie mărturie și confirmă încă odată adevărul că natura nu cunoaște sărituri.

Progresul și cultura unui popor (înțelegând aceasta din urmă în accepțiunea-i cea mai largă, deci și economică, industrială, comercială etc.) nu sunt produsul unei întâmplări ci sunt expresia și rodul calităților sale naționale. Dacă noi vrem să ne creiem o cultură puternică, nu artistică și științifică numai ci și economică, va trebui ca prin o îndelungată evoluție să ne formăm calitățile și atitudinile de rasă menite de a creia o viață națională proprie atât în manifestările ei politice, literare și artistice cât și sociale și economice.

Dar ce avem noi astăzi din toate astea? Să fim sinceri.

Am fost și suntem și azi încă un popor de plugari și de cultivatori de vite. Avem o singură clasă socială, a țaranilor, căci celelalte clase sociale, cărturarii și mai ales burghezimea, e foarte puțin dezvoltată, slabă și abia în formațiune. Unde avem marea ramificație socială și bogata activitate economică, singurele pe cari o viață politică proprie se poate răzima în chip firesc și sigur? Unde avem o clasă de

cărturari numeroși, conștiinți, culti și pătrunși de conștiința aceluiaș ideal, de fanatismul aceleiaș credințe și aceluiaș simț de jertfă, de mentalitatea aceleiaș culturi, simțuri și gândiri naționale?

Unde avem clasa de mijloc românească, unde sunt comercianții români, industriașii români, antreprenorii români, într'un cuvânt toată clasa muncitoare și productivă de bogăție!

Nu le avem și ne vor trebui generații până se vor forma, căci formațiunea lor nu-i chestie de propagandă numai ci e o chestiune de prefacere și de agonisire de noi calități și noi aptitudini naționale ce azi ne lipsesc.

Unde sunt sutele de reuniuni, societăți și tovărășii românești de toate categoriile, cari constituiesc adevărata organizare politică a unui popor, cari formează elementele viitoarei vieții naționale proprii și autonome! Unde sunt orașele românești, focarele vieții românești, ale activității naționale pe teren economic, social, cultural, cu așezămintele lor, cu spiritul lor deosebit specific național?

Nimic din acestea nu avem sau abia slabe începuturi și rudimente datorite nu silințelor noastre ci mai mult norocului și întâmplării!

Evoluția națională în senzul ei cel mai larg, nu în cel strâns al politice, este chemată să săvârșească această muncă, să realizeze această țintă.

Incet și neconținut, prin muncă națională organizată, disciplinată și răbdătoare ea este chemată să cucerească, bucată cu bucată, terenul vieții naționale proprii, creând întâi fondul și pe urmă formele ei. Atunci scopurile luptei noastre politice se vor realiza dela sine, fără mari eforturi, căci funcțiunea creiază organul și nu invers. Atunci tot jugul aparatului administrativ străin, toate școalele, judecătorile, administrațiile străine vor cădea singure ca frunzele moarte de pe un copac ce înverzește iarăși.

Prigonirea naționalităților. »Marele guvern« patriotic și factorii săi în neastimpărul lor de a câștiga cât mai mulți lauri întru slăvirea »ideii« urmează o goană sistematică împotriva naționalităților. Aproape fiecare zi își are evenimentele ei revoltătoare, cari ilustrează îndeajuns stările create pe toate terenele administrației de mult trimbițatul liberalism maghiar.

Ce le pasă lor că în calea înțelegerii cu naționalitățile necinstirea și încălcarea zilnică a celor mai cardinale drepturi garantate prin lege — sapă tot mai adânc prăpastia urei.

Iată ce isprăvuri nouă înregistrează în direcția asta în numărul său recent »Kel. Értésítő«:

În Trencin primpretorele Mottesiczky a suspendat patru juzi comuniști. În motivarea procedurii că: spune, că cei patru juzi la ultimele

alegeri de deputat au dovedit o *finută, ce nu conglăsuște cu idea de stat maghiar*. El au sprijinit un astfel de curent, care poroit fiind de către agitatorii naționaliști, e de natură a clătina poporul în alipirea lui față de statul maghiar.

Episcopul de Strigoniu *Reiner*, a transpus la Nádassd pe preotul din Sakolcza *Josef Novac* pedepsindu-l astfel pentru participare la agitațiile panslaviste.

Procurorul din Pojon a confiscat numărul de Paști al ziarului slovac »Ludove Novin«, redactat de deputatul Paul Blaho.

E evident — observă din acest prilej ziarul »Népszava« — cu câtă simpatie mutuală se lucrează din partea pretorului, procurorului și a preotului pentru câștigarea naționalităților pe seama ideii de stat.

Chestia soldei. Cercurile politice din Viena — scrie »Neue Freie Presse« — sunt de părere, că în consiliul de miniștri comun ce se va ținea la 30 Aprilie chestiunea soldei nu va fi tranșată definitiv, ci decisiunea se așteaptă abia pe la mijlocul lui Maiu. Tot atunci se va decide, oare urcarea soldei se va face retroactiv pe întreg anul, ori se va căuta soluțiunea prin retribuiți.

Situația din Croația. Banul Rauch s'a prezentat Duminecă înaintea regelui să refereze asupra situației din Croația. Audiența a durat mai bine de o oră.

Intrebat, după sfârșitul audienței, de către un ziarist vienez, banul a răspuns următoarele: »Dieta croată încă multă vreme nu va fi conchemată, căci spiritele încă nu s'au liniștit. Presa sârbească încearcă toate mijloacele, ca să invenneze și mai mult situația. Domnii din coaliție nu își vor ajunge scopul. Sistemul lor negativ — îmi întărește poziția din ce în ce. Banul a mai conferat și cu ministrul de externe Aehrenthal.

Profesorul universitar G. Manolovici a fost suspendat din cauză că a iscălit manifestul lansat împotriva banului de către partidul sârbilor independenți. Incurând va urma și pensionarea profesorului dr. Surmin tot din motive politice. Acest sistem de prigonire nu e însă chemat să saneze situația, ci va convinge tot mai mult opinia publică din Croația de justetea aspirațiilor sale naționale.

Hotărârea ministrului de interne în afacerea de limbă din Oedenburg.

Partidul kossuthist este în mare iritație pentru că ministrul de interne contele Andrassy, într'o controversă de limbă ivită în municipiul din Oedenburg, a enunțat că în sensul §-ului 6 al legii de naționalități la dorința unui membru al municipiului o referată trebuie făcută și în limba nemțească. Aceasta i-a scos aproape din sărite pe onorabili membri ai majorității, cari păzesc cu strâșnicie ca nu cumva o lege existentă s'ajungă să fie executată.

Iritația aceasta s'a dat întâiu pe față Vineria trecută în clubul kossuthist, când mai mulți deputați, între ei și deputatul orașului Oedenburg, Csizmazia Sándor, au declarat că hotărârea aceasta a ministrului de interne este în contradicție flagrantă cu direcția națională a politicii coaliționiste. Ei au și dat încă atunci însărcinare deputatului Kállay să interpeleze în cea mai apropiată ședință pe ministrul de interne.

Afacerea însă, prin natura ei chiar eră deadreptul indicată competenței baronului Bánffy, care ține de prezent aproape exclusiv monopolul patriotismului unguresc și care nu putea să lase un astfel de prilej ce i-se îmbie. A și grăbit să se înscrie el cu o interpelare în afacere, pentru cea mai apropiată ședință.

Impresionat de aceasta mișcare, ministrul de interne, contele Andrassy a căutat să o potolească prin declarațiuni ulterioare prin care spune că *hotărârea aceasta a sa nu poate forma precedent pentru alte comitate*. Declarația asta însă n'a liniștit pe deplin valurile de animație patriotică. A trebuit să se întreprue însuși idolatrisatul Apponyi și Kossuth. Se argumentează cu conduita loială față cu »idea«, ce-o manifestă populația germană și se dau asigurări, că față de hotărâri analoge venite din municipii de altă naționalitate nu vor fi atât de îngăduitori. Tigrii independenți se arată cevași mai înblânziți, dar Bánffy pare a nu se sinchisi și — și va face interpeleția senzațională îndată după redeschiderea camerei.

Andrassy de altfel a ținut să puie vârf declarațiunilor sale cu amenințarea, că *trăgându și consecințele va abzice de portofoliu* în caz dacă interpeleția ar fi sprijinită de ori care dintre fracțiunile coaliției.

Cât e de susceptibil nobilul conte!

„Consecința“ demagogului.

In chestia sulevată de dl Oct. Tăslăuanu în »Luceafărul« dl A. C. Popovici ne trimite următorul articol, pe care-l publicăm pe d'oparte din considerație pentru autor, pe de altă parte din motiv că discuția pusă pe acest teren are să aducă lumină.

Dl Oct. Tăslăuanu dă prin coloanele acestei prețuite foi, o »alarmă desperată.« Ungurii au avut »flerul« politic, cum se zice, de a utiliza pentru cauza lor »îmbucurătoarele constatări« ale neîntrecutului nostru propagator de »cultură« în afurisitele noastre clase domnești!... Iată ce constată azi însuși autorul faimosului articol »Două culturi«:

»Cea mai proaspătă minciună o spune »Badapesti Hirlap« care se ocupă, la loc de frunte, și de articolul nostru »Două culturi«, încercând să dovedească cu ajutorul lui, că *pătura noastră cărturărească nu are nici o înrudire culturală cu țărânilmea, că prăpastia dintre aceste două pături e așa de mare încât țărânilmea n'are nici o încredere în conducătorii ei de astăzi*. Logica ungurească din toate aceste nu poate deduce decât că *cortfeli politice naționale românești sunt niște agitatori*, cari tulbură liniștea poporului pașnic, mulțumit și fericit că s'a născut pe pământul acestei patrii, că *reprezentanții poporului românesc din parlament nu au nici o trecere înaintea poporului dela sate și nici nu reprezintă interesele acestuia*.

Povestea e veche.

N'au să surprindă nici *minciunile* pe cari le spune autorul articolului unguresc despre țărânil noștri, că aceștia nu mai vreau să știe de daco-românism (!) de naționalism; ci că acestora le stă capul la comunism.

Negreșit este o perfidie ungurească la mijloc. Nimenea, afară de dl Tăslăuanu, n'a susținut din partea noastră asemenea enormități! Dacă d-sa azi le revoacă pe toate tonurile, n'avem decât să ne bucurăm că

oia rătăcită revine la turmă. Dar nu revine, după cum văd: din cele două articole ale d-sale de până acum din »Lupta« și după cum voiu arăta în răspunsul meu. Nu revine, pentru că chiar aici, în »Tribuna«, d-sa, ca toți »eroii« vechi și moderni ai demagogiei, în loc de a face un sincer act de »mea culpa«, strigă în gura mare că orice altă lume e condamnabilă și în deosebi articolul meu din »Convor. Liter.«, — numai el, dl Tăslăuanu e vinovăția restignită!...

Vrând să scape de consecința firească a demagogiei sale fără pildă, fără precedent în viața noastră națională, — are cinismul, — în fața lumii care poate citi și judecă, — să facă pe alții răspunzători de nesocotita sa faptă, de dovada pe care numai el a găsit cu cale s'o dea »poveștii lor celei vechi!«

Și mai zice »logicul« nostru provocător de oarbe zizanii:

»Ce! dela cărma țării, cari își simt zilele numărate, cari văd că prăbușirea întregului sistem clădit din minciuni și din nedreptăți, nu se mai poate amâna, încearcă pe lângă luptele de rasă, să provoace și desbinarea lăuntrică dintre popoarele țării!«

Ei încearcă de mult. Știm noi cu toții și fără aceasta »nouă« constatare. Dar d-sa de ce le-a dat mâna puternică de ajutor a »Luceafărului«?

Nu-i convine dlui Tăslăuanu critica mea? Apoi nici mie nu mi-a convenit deloc articolul d-sale! N'a convenit nimăru din ceice l-au citit cu luare aminte. Pe toți i-a revoltat! Iar cât mă privește, dl Tăslăuanu se poate supăra oricât o vrea, pe mine, dar dreptul meu de a-i critica un asemenea articol nu d-sa are să mi-l acorde! Am exact același drept a combate ce mi-se pare păgubitor în presă, dupăcum d-sa are dreptul de a scrie ce-i place. Dacă dl Tăslăuanu ar fi fost capabil a-și apăra »ideile« d-sale (!), n'avea decât să le aperse, dar nu să arunce vina neiertatei d-sale demagogii asupra altora. Azi ne surprinde exclamând cu efuziune »deputații noștri!... Și îi ia în apărare, și pe noi toți, de sgârieturile condeilor ungurești! Dar în faimosul articol ce spusese același autor despre »domnii noștri«? Despre »balastul domniei lor naționale«? Să mai arăt aici coloane întregi de potrivire din faimosul său articol?...

Un om de »convingeri«, chiar dacă le părăsește de pe-o lună pe alta, — are incalte virtutea de a purta însuș răspunderea faptelor sale proprii. Căci numai așa poate fi vorba de o reîntoarcere, numai așa se pot uita »greșeli«. Dar d-sa, dupăce scrie cu condeiu muiat în otravă, dupăce pune întregului popor foc la spinare, dupăce scrie par'că ar scrie cu ciomagul, cum nici un scriitor român nu a scris și nu scrie, mai are cutezanța de a ataca fără umbră de motiv, fără dovezi, pe alții pentru a sa proprie vină și totală lipsă de vre-o »convingere«. Apoi dl Tăslăuanu să mă ierte: eu unul susțin tot ce-am scris! Dela început până la sfârșit! Și eu unul n'am căutat un singur moment, să-mi degajez răspunderea de o propoziție măcar din articolul meu, din toate articolele mele! Asta-i deosebirea între noi, singura deosebire!

Atât deocamdată. Aurel C. Popovici.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás

măstru de monumente și pietre de clădit.

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, la brador etc., din pietre de mormânt magazin se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatok.

Din România.

Destilntarea fiarelor din închisori. D. C. Rădulescu, subdirector general al închisorilor, a luat laudabila măsură de a suprima fiarele care erau o adevărată tortură pentru condamnații din penitenciare. Codul penal chiar prevede acest sistem al fiarelor până la înființarea penitenciarelor. Aceste penitenciare s'au înființat și intrinsec toate condițiile închisorilor moderne din străinătate. Peza la penitenciare se face acum în cele mai bune condițiuni, așa că e exclusă presupunerea sau teama unor evadări îndrăznețe. Pe de altă parte, știința modernă a ajuns la concluziunea că singură pedapsa e suficientă pentru a se influența asupra stărei sufletești a celor vinovați. Fiarele și lanțurile sunt deci o tortură pentru condamnați.

Din acest punct de vedere, circulara d-lui C. Rădulescu indică un început fericit și aceasta îi face mare cinste actualului subdirector general al închisorilor.

Nădăjduim că și alte îmbunătățiri se vor aduce vieții condamnaților într'un timp, pe care nu-l socotim tocmai atât de îndepărtat.

Paștile în București. În seara de Vinerea-Mare, Alteța Sa Regală Principele Moștenitor, urmat de curțile Regale și Prințiere, s'a dus la orele 7 și jum. la biserica sf. Mitropoliei, spre a asista la serviciu.

Dnii miniștrii dnii președinți și membri ai corpurilor legislative prezenti în capitală, înalți funcționari, căpitanii generali și superiori din garnizoană erau la orele 7 și un sfert la Mitropolie.

Detasamente din diferite corpuri ale garnizoanei au stat înșiruite în curtea Mitropoliei în tot timpul ceremoniei ocotirii stului Epitaf.

În Sâmbăta Paștelor, la orele 12 din noapte Alteța Sa Regală Principele Moștenitor, urmat de Curțile Regale și Prințiere, s'a dus la Mitropolie la sfia Inviere.

Au asistat la această ceremonie: dnii miniștrii, dnii președinți și membri ai corpurilor legislative prezenti în capitală, înalți funcționari și ofițerii generali și superiori din garnizoană.

Momentul când înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Primat exclamă: »Hristos a înviat« s'a anunțat capitalei prin 101 tunuri de pe Dealul Spirei.

O gardă de onoare cu muzica a stat în fața Mitropoliei în timpul ceremoniei sfiei Invieri.

Kardos nr. II.

Precum se vede escrocii Kardos, — fostul candidatul al partidului independent care a căzut cu rușine la Beluș — este imitat și de alții în opera de a înțelma institute de bani pentru de ale pungăși. Rețeta Kardosștilor fiind simplă și cu efect, este folosită și de alții. »Piluile Kardos« le-a folosit și Richtmann Vilmos director executiv al înșoșirii »Pestvidéki Takarékpénztár« din Budapesta care a defraudat numai puțin ca 600.000 coroane (mă rog de iertare »domniile« defraudează, iar celalalți »fură«) dela numitul institut.

Despre această escrocherie avem următoarele amănunte:

Judele de instrucție dela tribunalul din Budapesta a deținut ieri d. p. pe Richtmann Vilmos, directorul executiv al înșoșirii »Pestvidéki Takarékpénztár«.

Richtmann încă în anul trecut a adus la cunoștință direcțiunii, că institutele creditoare au abzis tot creditul, și astfel înșoșirea va fi nevoită să pe un timp oarecare să și reducă sfera afacerilor. El însă, directorul executiv, ia asupra și răspunderea pentru toate ce se vor întâmpla.

Înșoșirea a ajuns în concurs și la facerea inventarului, direcțiunea a dat de urma unei mari escrocherii. Richtmann adecă, întocmai ca și Kardos a întrebuițat cambii false. La aceasta direcțiunea a voit să facă arătare contra directorului executiv, dar familia Richtmann pentru înconjurarea unui scandal »a la Kardos« a oferit 600 mii de coroane pentru aranjarea afacerii înșoșirii. Direcțiunea însă nu a voit să primească, suma aceasta. Atunci familia »a internal pe Richtmann într'un sanatoriu, zicând, că i paralitic și punându-l totodată sub tutelă.

Zilele trecute a părăsit Richtmann sanatoriul. Direcțiunea acum însă a făcut arătare contra lui. Ieri după prânz Richtmann a fost citat la judele de instrucție, și după ce l'a ascultat, a ordonat deținerea lui.

O statistică a eparhiei Aradului din anul 1755.

Răsfoind prin colecțiile de documente sârbești am aflat între documentele publicate de dl D. Ruvarac în cartea sa »Mitropolia sârbească din Carloviț spre mijlocul al XVIII« Carloviț, 1902, — vre-o câteva date cari ne privesc mai deaproape și pe noi români.

Între altele se află publicată statistica eparhiilor aradane, caransebeșene și acelei din Timișoara. Aceasta e o statistică bisericască, în care sunt însemnate protopopiatele, parohiile numele preoților și numărul familiilor din comună a acestor eparhii.

Astfel de statistici avem deja publicate de dl arhimandrit Pușcariu în »Documente pentru limbă și istorie« vol. I., apoi de dl N. Togan în »Transilvania« Nr. IX—X din 1898 și aceeași mai complectă la dl canonic Bunea în »Episcopul Ioan Inocențiu Klein«. Cea publicată de domniile Togan și Bunea e făcută la anul 1733, iar cea de dl Pușcariu e mai târzie din 1787 — dar toate acestea se estind numai asupra Ardealului, fără de a cuprinde și Bănatul și Țara Ungurească.

De aceea, cred, va fi folositor publicarea pe românește a acestor statistice, cari ne ofer un material destul de bogat pentru istoria culturală și pentru starea poporului nostru spre mijlocul veacului XVIII.

Statistica eparhiei Aradului e făcută la anul 1755 și cuprinde 8 protopopiate, anume cele din Arad, Pecica, Nădlac, Zarand, Șiria, Buteni, Totvaradia și Hălmăgiu. În aceste 8 protopopiate e sunt 232 sate cu 234 parohii și 164 biserici construite cea mai mare parte din lemn. Numărul familiilor (caselor) de 10313. Statistica e scrisă în limba ruso-slavă, de care se foloseau sârbii în veacul XVIII. Suprascrierea pe românește sună astfel: »Conscripția de Dumnezeu mântuitorul eparhii a Aradului, a comunelor ce se află în ea și a bisericilor, câte sunt, cu însemnarea hramului, protopopiatelor, a protopopilor și preoților din parohii și cari sunt fără parohii și văduvi, asemenea și a diaconilor cu numele și connumele și numărul caselor, câte sunt în fiecare comună precum și unde și în care comună trăiesc amestecați cu poporul nostru cel de altă lege și câte biserici și case au«.

La sfârșit se observă, că »aceasta e conscripția întregii eparhii a Aradului, afară de districtul Orășii-marie«.

Subris e în 6 April 1755 Sinesiu Jivanovici, »smerit episcop al Aradului, Ienopolei, Orășii-marie și a Hălmăgiului.«

Ca să se vadă cum e făcută aceasta statistică dau mai jos două protopopiate, a Aradului și a Șiriei.

Protopopiatul Aradului.

1. Cetatea și orașul Arad. Arad, oraș regesc privilegiat în comitatul de același nume. În el se află reședința episcopului. În cetatea Aradului se află și mănăstire franciscană. Acolo șede — adecă în cetate — comandantul cetății cu garnizoană, sunt și vre-o câteva case de a cetățenilor, dar ortodoxă nu-i nici una. În oraș este o mănăstire de a minorității. Călugării acestui ordin săvârșesc serviciul preotesc la toți catolicii, nemții, maghării și șocăii, cari sunt de toți 250 de case. Luterani și calvini nu sunt. Iidovii au opt case, iar câteva familii locuiesc în chirie. Numărul caselor 471.* Hramul 1. la capela d'n'curtă a bu-

* Adecă a celor ortodoxi.

nvestiri. 2. la biserica catedrală, zidită înainte cu 30 de ani, a lui Ioan Botezătorul. 3. la biserica din fostul oraș militar, zidită înainte cu 40 de ani a sf. ap. Petru și Paul. Numărul preoților 9. Numele preoților: la biserica sf. Ioan: locul protopresbiteratului, vacant. 1. Christifor Gercici, însurat, administratorul protopopiatului. 2. George Panovici, însurat. 3. Maaxim Popovici, însurat. 4. Petru Krestici, însurat. 5. Petru Abazovici, vlah însurat II. La biserica sf. apostoli: 1. George Stolanov, bătrân însurat. 2. Paul Grubetic, însurat. 3. Ioan Marinici, însurat. 4. George Popovici, însurat.

2. Micălaca. Domeniul prințului Modenski, numărul caselor 98, biserica zidită din țigle și cărămidă, veche sfințită, hramul sf. Dumitru. Numărul preoților 1, numele, Ioan Popovici însurat, în șanțurile fosta militare, acum sate de ale erariului, cari se află în comitatul sus numit lângă Murăș.

3. Glogovăți. În acest sat sunt 20 de case de ale nemților nouveniți, numărul caselor 32, biserica din grădele lipită cu țină, destul de stricată, sfințită, hramul sf. Nicolae. Numărul preoților 1, numele: Ioan —, însurat.

4. Măndruțoc, numărul caselor 30, biserica din grădele, veche, mai că nu sa ruinat, sfințită hr. sf. George. Numărul preoților 1, numele: Dumitru Popovici, însurat.

5. Cielr, numărul caselor 32, biserica de lemn, încă nu i gata, hr. sf. George, numărul preoților 1, numele —, însurat.

6. Suboteli, numărul caselor 55, biserica nouă de grădele, vărută, sfințită în 2 Aprilie 1755, hr. sf. Nicolae, numărul preoților 1, numele: Novac — însurat.

7. Pauliș, numărul caselor 118, biserica destul de veche din grădele, sfințită, hr. sf. Nicolae, numărul preoților 2, numele: Nicolae Popovici, însurat și Radu — însurat.

8. Șoimuș, num. caselor 87, biserica din grădele, lipită și vărută, hr. Bunavestirea, numărul preoților 2, numele: Petru —, însurat, și Novac — însurat.

9. Radna, domeniul prințului Modenski. În acest sat se află o mănăstire franciscană. De tot rom. catolici, șocăii și alții 40 de clase. Numărul caselor 42, biserica din grădele hr. Intrarea în biserică, numărul preoților — 1, numele: Opre — vlah, însurat.

Protopopiatul Șiriei.

Toate comunele acestui protopopiat sunt în comitatul Aradului și aproape toate pe domeniul prințului Modenski.

1. Orașul Senovo, domeniul — partea fostă militară — a baronului Péterfi, cealaltă parte a prințului Modenski. În acest oraș se află o cetate veche cu ziduri vechi, și o glamie turcească, care au transformat-o romano-catolicii maghării și nemții în biserică. Romano-catolicii, cari sunt vre-o 50 de case, își au »plebanășii« lor. Numărul caselor 126, biserica nouă, de grădele, vărută, sfințită la 28 Noembrie 1755, hr. Sf. Arch. Mihail și Gavril. Numărul preoților 3, numele: Adam —, însurat, Alekse —, văduv, a treia parohie vacantă.

2. Șicula, domeniul ca mai sus; num., caselor 81, biserica de lemn din grădele, sfințită la 1722, hr. Intrarea în biserică, numărul preoților 2, numele: Teodor — și Ioan — însurați.

3. Iarmata, sat nu de mult, num. caselor 37, biserică de lemn, mică, nouă, nesfințită, hr. Înălțarea Domnului, num. preoților — 1, numele: David —, însurat, diacon Constantin, fiul lui David, însurat.

4. Moroda, num. caselor 39, biserica de lemn, lipită cu țină, sfințită la 1739, hr. sf. Arhistratigii, numărul preoților 2, numele: Opre —, celalalt Dumitru — fără parohie, însurați.

5. Seleuș, numărul caselor 58, biserica de lemn, lipită, nevărută, sfințită la 1745, hr. Adormirea Născ. de D zeu, numărul preoților 2, numele: Simeon și Grigorie Popovici, însurați, diaconul Mih. Popovici, însurat.

6. Kerek, numărul caselor 80, biserica de lemn, sfințită la 1745, hr. sf. Arh. Mihail și Gavril, numărul preoților 2, numele Ioan... și Ignatie Popovici, însurați, fără parohie Teodor, de douăori însurat.

7. Ker sau Kurtaker, numărul caselor 52, biserica de lemn, sfințită la 1734, hr. Adormirea

Născ. de D-zeu, numărul preoților 2, numele Lazar Popovici și Grigorie..., însurați.

8. Târnova, numărul caselor 76, biserica de lemn, sfințită la 1728, hr. Pogorirea sf. Duh, numărul preoților 3, numele Constantin..., Ioan Popovici și Onul (Iona)..., însurați.

9. Nădiș, numărul caselor 73, biserica de lemn-sfințită la 1734, hr. sf. ap. Petru și Pavel, numărul preoților 1, numele Grigorie Popovici tinăr, văduv. Aici este un popă (valah) bigam fără parohie.

10. Tăuți, numărul caselor 90, biserica de lemn veche, sfințită la 1729, hr. Adormirea Născ. de D-zeu. Zidesc biserică nouă, numărul preoților 1, numele Iov Popovici, însurat.

Dud, numărul caselor 40, biserica de lemn, slabă, sfințită 1729. Hramul Adorm. Născ. de D-zeu, numărul preoților 1, numele Petru Popovici, însurat.

12. Drauți, numărul caselor 58, biserica de lemn, slabă, sfințită la 1729, hr. sf. George, numărul preoților 2, numele Iona... și Ioan... însurați.

13. Aranyag, numărul caselor 34, biserica de lemn, lipită, sfințită la 1734, hr. Adormirea Născ. de D-zeu, numărul preoților 1, numele Nicolae... însurat.

14. Agriș, numărul caselor 83, biserica de lemn, lipită, sfințită la 1739, hr. Paraschiva, numărul preoților 2, numele Avram... Nicolae... însurați.

15. Almeș, numărul caselor 30, biserica de lemn, veche, părăsită, nici nu s'a slujit în ea niciodată, Todor..., popă »bigam«, fără parohie, oameni răi și neascultători, se țin de parohia din Agriș.

16. Maclerot, numărul caselor 95, biserica de lemn, sfințită la 1739, hr. Adormirea Născ. de D-zeu, numărul preoților 2, numele, Ioan... însurat, Gavril..., văduv.

17. Păncota, num. cas. 150, biserica de lemn sfințită 1728, hr. sf. Arhang. Mihail și Gavril, num. preoților 3, numele: protopopul protopopiatului din Buteni T. Popovici, Ioan și Ignatie Popovici, însurați.

18. Meska, num. cas. 77, biserica de lemn sfințită 1747, hr. Adormirea Născ. de D-zeu, num. preoților 2, numele: Teodor —, însurat, Petru — nu de mult mort.

19. Gașa, domeniu, partea fostă militară a fost până acum a contelui Grajalcovic, acum e a administratorului prințului Bohus, cealaltă parte a prințului Modenski. Num. cas. 138, biserica de lemn, veche, sfințită 1715, hr. Adormirea Născ. de D-zeu, num. preoților 3, numele Teodor Petrovici, Paul Popovici, fiul său, însurat, parohia a trela vacantă.

20. Orașul Șiria, domeniul ca sub nr. 19. Capela rom.-cat. fără paroh, vln franciscanilor din Radna. Case rom.-cat. nu sunt, afară de cele de pe domeniu. Numărul caselor (ortodoxe) 310, biserica nouă, zidită de piatră, sfințită în 1753, 6 Sept. Hr. sf. Arhang. Mihail și Gavril, numer. preoților 4, numele, Iancu —, administr. protopopesc Pascu —, Petru Popovici, Sărb și Mihail Voșcinar, însurați.

21. Covăsinți, num. cas. 120, biserică zidită, sfințită la 1734, hr. Pogorirea Duh. sf. numărul preoților 3, numele, Vasile — bătrân, văduv, P. Popovici și Petru Petrovici, însurați.

22. Kovin, num. cas. 108, biserica zidită de piatră, sfințită la 1715 hr. sf. George, num. preoților 3, numele: Avram —, Alexe —, Simeon Simonov, însurați, George Popovici, nou sfințit, fără parohie, însurat.

23. Menoș, num. cas. 80, biserica de lemn, destul de stricată, sfințită la 1729, hr. 40 de mucenici, num. preoților 2, numele: Marian Popovici și Moise —, însurați.

24. Kladova, num. cas. 46, biserica de lemn, mică, nouă nesfințită, hramul la Bunavestire, numărul preoților 1, numele Cârstea Grecul, însurat.

Precum se vede această statistică cuprinde date destul de interesante. Se înțe-

lege că e făcută de sârbi, cari sârbizau cu desăvârșire numele preoților adăugându-le un »vici« sau »ov«, sau numele curat românesc nici nu le însemnau, dar cu toate aceste lesne se pot distinge satele românești și preoții noștri de atunci.

Cu altă ocazie ne vom ocupa mai mult de această statistică. S. Dragomir.

Congregațiunea ordinară a comitatului Arad.

— Raport special. —

— 29 Aprilie.

Furtună în congregație.

Actul de volnicie brutală săvârșit astăzi iarnă cu ocazia alegerii de primar din Covăsinți, unde, se știe, preotul Ioan Cure a fost maltratat de către jandarmi la ordinul fibirăului Faragó István, a stârnit azi o furtună colosală în sala congregației. O ciocnire violentă, cum nu s'a văzut decât în chestii mari principiale cari ne separă de potrivnicii noștri, a avut loc și inculpatul fibirău a trebuit să asude din greu pentru acea faptă. Dăm mai la vale raport amănunțit despre ședință, aci amintim numai că românii au aruncat azi mănua în chestia aceasta și sunt hotărâți a zădărnici toate adunările viitoare până ce nu vor obține deplină satisfacție. Clubul național va aduce din nou chestia în ședința viitoare.

Adunarea este mai slab cercetată ca de obicei, atât din partea românilor cât și din cea a ungarilor.

Dintre români am observat pe dd. dr. Marșieu, I. Guiu, S. Mladin, T. Orga, M. Pascuț, Popovici (Vârșand), N. Lazarescu, V. Goldiș, C. Grozda, dr. St. C. Pop, dr. Novac, I. Georgia, I. Bodea, P. Vancu, Tr. Terebenț, S. Buda, dr. I. Suci, I. Nicorescu, Nistor Flueraș, Aug. Beleş, Ioach. Turcu, C. Ursuț, Mihuiț, D. Popovici, C. Chera, Russu-Șirianu, Sever Bocu, dr. Nicolae Oncu, Sava Raicu, I. Groșorean, Mihulin, Axente Secula, dr. S. Barbura, St. Hotăran, M. Mornăilă ș. a.

La ordinea zilei sunt puse 347 de obiecte, nici unul însă nu de natură politică.

La p. 36 în chestia protestului contra restaurării comunale din Târnova la cuvânt deputatul dr. Ștefan C. Pop și cere să se nimicească alegerea care s'a săvârșit prin samavolnicie. Arată cum protopretorii, în mod aproape consequent, fac abuz de dreptul lor de candidare ce li-l acordă legea. Istoriseste cazul din Târnova, unde protopretorul asemenea n'a pus în candidație decât pe candidatul său și doi oameni de pae, făcând astfel iluzorie voința poporului. Arată sacrificiile ce poporul aduce pentru acești funcționari, cum exigențele lor cresc într'una, iar poporul sărăcește...

Ungurii: Nu sărăcește, îl merge bine.

Dr. Suci: Da, în America! (Sgomot).

Dr. St. C. Pop: Propun să se nimicească alegerea.

Ungurii primesc însă propunerea comisiei permanente, care întărește alegerea.

La p. 65 în chestia alegerii de notar din Șimand la cuvânt dr. Iustin Marșieu. El arată pe larg abuzurile nerușinate săvârșite la această alegere prin protopretorul Csukay și candidatul său Niederhauser, care a luat obligații dela oameni pentru suma de 500 cor. prin cari îl declară datornic, în caz de nu-i vor da lui votul.

Români: Rușine! Rușine!

Sgomot între unguri.

Dr. Marșieu cere apoi, între aprobările sgomotoase ale românilor, nimicirea alegerii. Mai iau cuvântul doi unguri și sub povoaara argumentelor rușinoase aduse de dr. Marșieu, ungurii înșiși se văd silii să primească — împotriva propunerii comisiei — propunerea lui dr. Marșieu, de a face o minuțioasă cercetare și a se asculta sub jurământ toate persoanele corupte de notarul Niederhauser.

În chestia alegerii de primar din Aletea interpelează deputatul St. Anel Mahler György cerând nimicirea alegerii, pentru că protopretorul Mladin Nicolae n'a pus în candidație pe omul volt de popor.

Români sprijinesc propunerea neamțului, care însă în alte chestii votează totdeauna contra românilor.

La p. 265 în chestia alegerii de primar din Gioroc la cuvânt deputatul Vasile Goldiș, sprijinind cererea locuitorilor de acolo de a nu se întări primarul, despre care este dovedit că a stat în temniță, că a fost mai de multe ori pedepsit și că prin urmare nu întrunește condițiile morale cerute de lege pentru a fi primar.

— Eu înțeleg — a zis dl Goldiș — dreptul care, spre rușinea democrației dă putere discreționară protopretorilor, dar nu înțeleg ca să uzeze de el în falul cum s'a uzat aici, pălmind nu numai voința cetățenilor, ci și moralitatea publică.

Înșură apoi acuze grave, absolut disqualificatoare pentru primarul din Gioroc.

Congregația însă, după cuvântul lui Dr. Keresztes, care recunoaște că primarul a fost închis dar de atunci a trecut 16 ani prin urmare vremea i-a spălat — îl întărește pe primar.

La p. 273 în chestia alegerii de primar din Odvos la cuvânt deputatul dr. Ioan Suci, care arată ușurința referentului de a prezința superficial afacerea în congregație. dl Suci îl moralizează pe referentul Darányi, care se simte atins, dl Suci îl arată însă din nou că n'a referat conștiințos.

Alegerea din Covăsinți.

A urmat apoi o discuție violentă și aprinsă care a durat fără întrerupere aproape până la 3 ore d. a.

Discuția s'a făcut în jurul cunoscutei alegeri din Covăsinți care a fost protestată din partea mai multor locuitori de acolo. Cetitorii noștri își vor aduce încă aminte de mișelia fără păreche săvârșită de protopretorul din Șiria, Faragó István, care cu ocazia aceea a ferecat, fără nici un motiv, în lanțuri pe preotul Ioan Cure, transportându-l în vreme de iarnă, între bătăi la Șiria unde l-a ținut vre-o două zile.

Pentru ticăloșia aceasta a trebuit să răspundă în congregația de azi și a și fost înfierat și stigmatizat din partea românilor în modul cel mai necruțător. În toată discuțiunea s'a stârnit de mulțori furtuni cum rar se văd în sala aceasta.

Întâiu a luat cuvânt dr. Iustin Marșieu, care a schițat în mod obiectiv întâmplarea întărind și fiecare afirmare cu dovezi și martori. A arătat barbaria ce s'a săvârșit cu preotul Cure, care fără nici un motiv a fost maltratat. Face apoi la sfârșit propunerea să se nimicească alegerea și să se ancheteze cazul.

A urmat deputatul Vasile Goldiș, care în terminul foarte violent țintuește la stâlpul infamiei fapta lui Farago. Spune că conștiința noastră revoltată nu se va liniști și în sala aceasta pace nu va fi până ce nu vom primi deplină satisfacție în chestia asta.

A vorbit apoi un căpelan catolic îndrugând vorbe fără șir și înțeles voinde să scuze mișelia ce s'a făcut cu preotul Cure. Vorbirea sa a provocat sgomot colosal între români. Președintele, contele Károlyi îndrumă la ordine pe mai mulți înși.

A urmat deputatul dr. Ioan Suci, care reazumează încă odată cele săvârșite și aduce exemple noi pentru a stabili personalitatea fibirăului

Toate damele se facideal de frumoase

prin efectul bun al

CREMEI MAKOI-IDEAL

care adeverește nenumăratele crori de mulțumită.

Face să dispară roșafa feței, piștruiile, petele de ficat ștoate necurătenile pielei.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină! De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Secapătă numai la însuși fabricantul:

KUDAR LAJOS Szent László, gyógyszerész — Makó Ujváros —

— 1 borcan de cremă Ideal 1 cor. —

Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 fl.

Comandele prin postă se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicale și chimice au fost premiate în expoziția biogenică internațională din 1879 cu medalia de aur, cu crucea de metal franceză și cu diploma de distincție.

Faragó. Dl Suciu vorbește asemenea foarte iritat aruncând acuze grave la adresa majorității.

A luat cuvânt deputatul *Dr. Stefan C. Pop*, care pe cum se știe a interpellat și în Camera în chestia aceasta și care o cunoștea mai bine în toate amănuntele ei. El contribuie cu amănunte culese din experiența personală cari înfățișază și mai grav afacerea. Se alătură la declarația de război a celorlalți oratori pe chestia aceasta.

În tot decursul acestor vorbiri scene una mai furtunoasă ca-alta se repetă. Și-a ajuns însă apogeul scandalului când a luat cuvânt însuși acuzatul: fibrăul Faragó. Cu un cinism revoltător, palid și tremurând însă de emoție el caută să se desvinovățească. Uogurii pe ici colo îl apiudă cece stoarce din partea românilor adevărat pop de întreruperi insușitoare. El islinoă apoi că unul dintre deputații naționali ar fi intervenit la dânsul să nu pună pe cineva în candidație. Înșinuașla face efect între unguri.

Imediat la cuvânt iarăși deputatul *dr. I. Suciu* și face o strânică morală fibrăului despre care spune că a înșosît demnitarea funcționarilor publici, Respinge apoi cu indignare înșinuașla sa la adresa deputaților și l provoacă să numească personal pe deputatul național care i-s'a adresat pentru vre un hatir.

Faragó stă uluit în fața furtunilor formidabile ce cade asupra i. Într'astea clopoșelul președintelui se agită nelnterupt. Sever Bocu este îndrumat a treia oară iar dl Goldiș a doua oară la ordine. Sgomotul abia se poate restabili.

Dl *Vasile Goldiș* ia a doua oară cuvântul și spune că este o rușine că după acest fapt fibrăul Faragó mai este în funcțiune.

— Să nu credeți — a zis — că afacerea aceasta poate să fie înmormântată. Nu va fi aici pace, până nu ne veți da deplină satisfacție. Il somează și dânsul să spună care deputat s'a înșosît să-i ceară lui hatăruri.

Se școală apoi un funcționar și spune că nu un deputat, ci din cancelaria dlui Stefan Pop a intervenit adjutul d-sale pe telefon ca să nu pună pe cineva în candidație. A rămas deci de minciună și cu înșinuașla aceasta.

la apoi cuvânt dl *Dimitrie Popovici*, preot în Cermel, care a zis într'un ropot de aplauze, că să fi poșit dl Fărăgău (haritate) la dânsul în comună să săvârșească mișelia aceasta cu dânsul, iar fi plăcut să vadă dacă erau jandarmi cari să-l apere.

Președintele îl îndrumă la ordine pe dl Popovici penitrucă cuvintele sale sunt o amenințare.

Vorbește apoi dl *Nicolae Lazarescu*, țaran fruntaș din Șiria, dându-i alt frecș lui Fărăgău.

Îndrumările la ordine sunt fără șir. Dl Sever Bocu este amenințat din partea președintelui că va aplica împotriva sa rigoarea legii.

Ultimele cuvânt este al propunătorului *dr. Marșieu*, care reflectând la apărarea lui Faragó înșosît, și în interesul lui — zice — dacă se simte curat, pe lângă propunerea de a se ancheta afacerea.

Discuția s'a încheiat abia la 2 și jum. La cererea românilor s'a făcut apoi votare nominală, a cărei rezultat a fost firește majorisarea propunerii lui Marșieu.

Fibrăul Faragó suntem siguri nu va uita ziua de azi și și mai puțin cele ce vor urma, căci românii nu se vor mulțumi până ce nu vor rețorșiona cum se cuvine o astfel de samavolnicie nerușinată și criminală.

Din străinătate.

Conjurație împotriva împăratului Wilhelm. Ziarul *»Tribuna«* din Roma anunță că polișla din Corfu a arestat zilele trecute cincizeci de Albanezi veniți din Patras. La perchezitșle s'a așat la ei arme și dinamitș. Douăzeci dintre aceștia au voit să scape pe o barcă, dar un vapor grecesc, luându-i la goană a omorât unsprezece dintre ei, iar pe ceilalți i-a omorș.

O altă telegramă a ziarului *»Tribuna«* spune că, mai mulți albanezi cari n'aveau pasaport au voit să debarce la țarm. Sentinela dela țarm a puscăt asupra lor, omorând cinci din ei.

Știrea aceasta e cam deochiată și e pusă la cale de greci, cari tind să ponegrească pe albanezi în fața lumii și a împăratului german.

Mișcarea culturală.

Corul din Șimleu. *»Gazeta de Duminecă«* scrie: Corul Casinel române din loc, înșinșat de abia câteva luni, a cântat în Dumineca Florilor liturgia d-lui G. Dima în biserică, cu un succes laudabil, sub conducerea d-lui Inv. Simeon Oros. Corul numără abia vr'o 15 membri, iar probele s'au urmat de vr'o două luni numai — cu toate acestea rezultatul a fost foarte mulțumitor.

NOTAȚI.

ARAD, 29 Aprilie n. 1908.

— Invierea s'a serbat și anul acesta cu deosebită pompă în Arad. Duminecă des de dimineață, când s'a încunșurat cate-drala, au luat parte număroși credincioși. Liturghia cea mare în ziua întâiu a ser-vit-o P. S. Sa Episcopul I. I. Pap, asistat de clerul aradan. A roșit și o predică, dând povețe și învățături.

A cântat corul seminarial, condus de dl profesor Trifu Lugojanu, producând o profundă și evlavioasă impresie.

Atât în ziua întâiu de Paști cât și a doua zi, P. S. Sa a înșitat la masă mai mulți fruntași din Arad.

— Hirotonire. În ziua întâi de Paști P. S. Sa Episcopul Aradului a hirotonit întru diacon pe dl Sever Secula, profesor seminarial.

— Z. Bârsan la noi. *»Unirea«* scrie: În zilele de 9 și 10 Maiu n. artistul nostru dramatic Z. Bârsan înșosît de doamna, va da în Blaj două reprezentații cu următorul program: Seara I. Chl-nul unei femei, dramă în două acte după Girardin și Iavățata, comedie în un act. Seara a II. Drepturile sufletului, dramă în un act de Giacosa, Declamații și Deia Nord la Sud, comedie în un act.

— Petrecerea meseriașilor români din Arad, Luni, a doua zi de Paști meseriașii români din Arad au aranșat o frumoasă petrecere în sala restaurantului fraților *»Lang«*.

Petrecerea a decurs în o animație nemalpo-menită.

Punctele toate au fost executate foarte bine, ceace le face onoare bravilor meseriași, cari din propriile lor puteri își susțin acest cor.

Bine de tot a predat d-șoara Emilia Toma, poezia *»Clăcașii«* de Goga. D-șoara Toma o făp-tură gingașă declamează cu o voce dulce, tremurată, de șfială în fața publicului număros.

Dl Remus Muntean ne-a predat asemenea bine poezia *»Gemenii«*, de Eminescu.

Corul condus de dl Mara, a executat toate punctele cu precizie. Îndeosebi a plăcut publicului romanșla *»In natură«*, care a trebuit repetată. Dl Mara promite a deveni un isteș măestru în conducerea corului, judecând după succesul dovedit cu acest prilej.

În afară de program s'au mai executat 2 puncte. Îndeosebi monologul *»Avarul«* predat de d-nul Ossenkop, a fost cât se poate de reușit.

Durere însă a fost cam slab cercetată această petrecere, cu toate că o parte a venitului curat eră destinat gimnaziului din Brad. Din elita Aradului am observat abia pe magnificența sa d-nul deputat dr. St. C. Pop, care a fost primit cu urale de *»Să trăiască«* iar muzica a intonat im-nul național *»Deșteaptă-te române«*.

După concert a urmat dans, care a durat până în zori.

Dupăcum se crede venit curat nu a fost, abia putându-se acoperi speșele din venitele intrate.

Un participant.

— O binefăcătoare. Ni-se scrie: În părțile bihorene de-alungul și de-a curmezisul a mers vestea despre binefacerile marinimoasei dnei vād. Maria Valtner născ. Cosma din Beiuș, care zi de zi nu întrelasă a-și înmulți șirul binefacerilor ori către o biserică, ori către o școală și în multe rânduri către mai mulți lipsiți tînări studioși precum față și de alți nefericiți.

Tocmai acum mi-a venit la cunoștință că mâna sa darnică a dărult pentru biserică rom. gr. or. din Beiuș doi prapori în valoare de 100 cor. Pentru biserică din Feneriș o măsură pe prestol în valoare de 15 cor. de asemenea, a dărult una pentru biserică din Pocola tot în acest preș. Aceste fapte se laudă de sine și noauă nu ne rămâne altceva, decât numai să rugăm pe bunul Dumnezeu pentru a-l lungi șirul vieții până la cele mai adânci bătrânețe pentru a-și putea repetă binefacerile.

— Ar fi dorit. Ni-se scrie: Fiindcă suntem în pragul sinoadelor eparhiale, ar fi de dorit și foarte necesar a se luă măsuri că ce tînută și cum trebuie să se acomodeze învățatorimea față de art. de lege XXXVII 1907 — a se da un con-spect special despre toate cărțile oprite de înaltul guvern, — încă din anii cei mai vechi — căci învățatorimea și îndeosebi cei tînări n'au cuno-ștințe despre cărțile oprite. Spre a dovedi lipsa unui astfel de conșpect — am onoare a vă des-cerie o înșimplare din zilele trecute ce s'a înșam-plat în Bihor cu un învățator.

S'a prezentat la dânsul exmisul ministerial și în școală a dat la un elev de Istoria Romanilor de I. Tuducăscu, zice: *»pentru ce o ai dat la școlari«* o am dat-o să învețe poezia din ea — da die! e oprită încă din 1876?

Sărmanul învățator — încă în acel an nu eră încă în lume. — Și o să o pățescă.

De aceea ar fi bine, ca on. sinoadă să se ocupe cu cauzele școlare să li-se dea învățătorilor o îndrumare atât pentru viața din școală, cât și pentru viața publică — căci trebuie să recunoa-ștem — că așa nu mai orbecăm.

»Nu suntem nici în casă nici afară« — slu-jim la 2 domni și nu știm cum avem a ne purtă să nu supărăm nici pe unul.

Necrolog. Ni-se anunță încetarea din viață a lui Ștefan Dan, teolog absolut care după scurte suferințe și-a dat sufletul în mâinile Creatorului Vineri, în 11 Aprilie st. v. 1908 la orele 12 a. m., în al 26 lea an al etății sale. Rămășițele pămân-tești ale neuitatului defunct s'au așezat spre vec-nică odihnă Luni, în 14 Aprilie st. v. 1908 la orele 1 p. m. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! Pe răposatul îl deplânge: Nic. și Stana Dan, ca părinți. Viora Dan, ca soră. Ștefan Dan, suprefect în Constanța, ca unchiu. Trimitem celor rămași în durere condolențele noastre!

— Un tablou de Rafael plătit cu 2 jum. mil. Din Roma se anunță că Pierpont Morgan a cumpărat de curând un nou obiect de artă foarte important. Din izvor sigur se declară că miliardarul american a cumpărat faimosul tablou *»Fecioara dela sf. Antoniu din Padua«* de Rafael pe suma enormă de 2 milioane 500.000 lei.

Tabloul va rămâne în Italia și va fi așezat probabil în palatul Aldobrandini, cumpărat de curând tot de Morgan.

— O leafă de 6 milioane anual. Corespondentul din Washington alui Evening Stan-dard spune că sindicatul Guggenheim de acolo a ridicat cu două milioane de lei pe an leafa inginerului de mine John Hay Hammond, pentru a l putea păstra în serviciul său.

Cifra aceasta ridică la șase milioane pe an leafa dlui Hammond. E adevărat că acesta e considerat pretutinden ca primul căutător de aur din lume și *»flerul«* său legendar nu poate să fie plătit decât cu milioane. Hammond a jucat odinioară un rol important în așa numitul *»raid Jameson«* din Africa-de-sud.

— O insulă necunoscută. Pe balconul unei vile din Biarritz a căzut aialtăierii o pasăre de mare — anume un pescar — de piciorul căreia eră legat cu pale următorul bilet: *»20 Februarie 1908. Ne aflăm pe o insulă care nu figurează pe hăr-șile geografice cam la vre-o 32 grade de latitu-dine nordică și 46 grade longitudine. Suntem 6 oameni de pe vaporul »Lacrome«* din St. Nazaire avem merinde pentru 5 luni; rugăm ajutor. Câ-pitan Garadock«.

Știrea aceasta a fost imediat telegrafiată auto-rităților maritime din St. Nazaire. Insula pe care se află cei 6 naufragiași e situată în oceanul At-lantic pe aceeași latitudine ca și Insulele Ber-mude, dar la vre-o 2000 kilometri la răsărit de acestea.

Deoarece cursul vapoarelor care fac comunicația între Europa și Antile sunt cele care trec mai în apropiere de această insulă, cel dintâiu vapor care va pleca zilele acestea într-acolo, va încerca să acosteze la insulă spre a salva pe naufragiați.

— Cea mai mare casă de comerț din lume. Nu de mult s'a terminat în New York edificiul Hudson Terminal Building, care cel dreptul are numai 20 de etajuri departe fiind de casele cu câte 35—43 de rânduri, dar pentru aceea e cea mai mare casă de comerț din lume. E zidită la gura tunelului ce duce în New Jersey și nu are nici mai mult nici mai puțin de 10 mii de prăvălii. Și societatea pentru valorizarea de fontă are sediul aci, 52 de lifte suie și coboară veșnic câte 60 mii de oameni zilnic. În acest palat monstru se vor muta la prima Maiu toate prăvăliile. Mutarea o duce la îndeplinire o societate deosebită cu mare precauțiune și la timpul prescris va închiria 2000 de trăsură de transport, cu caii și lucrătorii necesari.

— O pățanie a lui Wilhelm II în Corfu. Când Wilhelm II a hotărât să debarce în Corfu a voit, dupăcum li e obiceiul, să câștige bunele grații ale localnicilor rostind o cuvântare în grecește.

În acest scop el a însărcinat pe unul dintre cei mai învățați profesori berlinezi să-i compună câteva fraze frumoase în limba lui Demostene.

La sosirea lui în Corfu, demarcul insulei îl întâmpină cu o cuvântare în grecească modernă din care se înțelege, Kaiserul nu pricepea nici o boabă.

La un moment demarcul se opri să răsuflă. Wilhelm II crezu că el a terminat cuvântarea, desfăcu hârtia și începu discursul care li fusese preparat.

Când isprăvi crezu că s'a isprăvit și ceremonia. Dar se înșelase. Guvernatorul, care ținea să-și rostească întregul cuvântare, începu să vorbească și vorbi chiar foarte mult.

Împăratul luat pe neașteptate cu acest supliment de elocință, nu mai avea nici un răspuns gata. Astfel când termină demarcul, el trebui să se mulțumească a se inclina și rămase tăcut.

— Mulțumită publică. Subscriși în urma incendiului din 29 Martie 1908, care a mistuit o parte mare a comunei noastre venim prin aceasta a aduce cele mai călduroase mulțumiri băncii de asigurare mutuală »Transsylvania« pentru grabnica și acurata lichidare a pagubelor cauzate nu putem decât să o recomandăm tuturor contraților economi, ca una dintre cele mai solide bănci de asigurare și care se bucură de un renume bun.

Poplaca, 14 Aprilie 1908. V. Tănase, Vlad Bădiță, Mihail Coman, V. Bădiță, V. Șerb, Maria Mohan, Ioanș Lungu, Betim Lungu, Vasile Babă, Maniu Motronea, I. Bădiță, Stanca Tănase, Ioan Bărsă, Ioan Oprîșu, I. Schiau, Oprea Munteanu, Pantilimon Bădiță, Marina Lungu, I. Schiau, Tănase Oprea, Toma Bărsă, I. Mohan, Marcu Mohan, Coman Motronea, Maniu Mohan, Oprea Motronea, Coman Bădiță, Al. Niagu.

— Analfabeții în Rusia. Ultima statistică oficială rusească arată că, în 1903, din 144.184.000 Ruși, numai 26.558.000 știu să citească. În Rusia europeană la 1000 de persoane 775 știu să citească în provinciile baltice, 700 în Finlanda, 342 în Polonia și numai 300 în provinciile rusești propriu zise. Actualmente e lipsă de 265.000 școli, care implică o cheltuială de 800 milioane de lei pe an.

— Abzicerea a doi prinți. Din Berlin se scrie, că prințul Albrecht Joachim, care a abzis de rangul de prinț și acum e numai contele Kamenz a făcut o excursiune cu automobilul în Italia și Franța. În acest timp l-a cerțat pe fratele său, pe prințul prusian de mai naltă Heinrich Friedrich, care de asemeni a abzis de titlul de principe. Acum trăiește în Italia sub numele de Rogen. Totdeauna e însoțit de un preot catolic de origine germană, și ce e mai mult se zvonește că Rogen ar dori să treacă la legea catolică. Contele Kamenz acum se află în Berchtesgaden din Bavaria în societatea contesei Liebenberg.

— Monumentul lui Napoleon al III în Milano. Din Milano se telegrafiază, că senatul orașului, a luat hotărârea din incidentul aniver-

sării de 100 ani dela moartea lui Napoleon să ridice monumentul împăratului francez într-o parte publică a orașului, monumentul care de 30 de ani stă ascuns în curtea părăsită. Pentru ducerea la îndeplinire, au fost invitați toți senatorii la o ședință extraordinară, la care s'a prezentat și Villaria vestitul istoric italian. Majoritatea s'a declarat pentru ridicarea monumentului.

— Un portret al lui Hristos. Preotul francez Gaffre a adus de curând, în urma unei călătorii făcute în Egiptul de sus un document foarte interesant. E vorba de un pergament de piele de gazetă, împodobit cu miniaturi fine, pe care un copist grec din secolul VI face istoricul unei efigii a lui Iisus Hristos.

Acest portret, se zice, a fost zugrăvit, chiar de Iisus care l-a trimis, ca să-i servească de talisman, lui Abgar regele Edessei. Dela Edessa a trecut la Constantinopol prin secolul al zecelea, pentru a fi transferat, în secolul XIV la Geneva.

Portretul original e conservat în biserica San-Bartolomeo al Armenilor, sub douăsprezece învelișuri cu douăsprezece chei, care sunt încredințate la douăsprezece familii fruntașe din cetatea Dogelui Leonardo Montaldo, dela care ea l-a primit în 1838.

Pergamentul care poveștete istoria acestui portret măsoară trei metri și jum. lungime, pe 50 cm. lățime și cuprinde douăzeci de miniaturi.

— Statue colosală. Profesorul sculptor Götz a fost însărcinat de Wilhelm II cu executarea unei statue colosale a lui Achile.

Această statuă, care va fi făcută în bronz aurit, va fi așezată pe terasa dinspre mare a palatului Achilleion, așa încât să poată fi văzută dela o însemnată depărtare de pe mare.

Ultime informațiuni.

— Ședința dela 29 Aprilie a Dietei. —

— Prin telefon. —

În ședința de azi a Camerii, cea dintâiu în noua sesiune parlamentară, s'a făcut alegerea vice-prezidenților, notarilor și major-domului Camerii. Au fost realesi tot cei vechi, cu excepția croatului Dușan Popovici. Urgisitul Rakovszky a rămas să se cocoțeze și pe mai departe pe tribuna prezidială spre marea rușine a parlamentarismului maghiar.

Mâne se aleg comisiile și se va face sortarea secțiilor. Se va alege de nou și comisia de 21 a băncii independente. Constituirea comisiilor recere un timp de vre-o câteva zile așa că ședința mai apropiată a camerei se va ține poate numai Sâmbătă ori Lunea viitoare.

Economie.

Concurență băncilor.

Un exemplu clasic, despre unde poate duce concurența dintre două bănci, ne oferă cele două institute de bani din Polonia Sibiului.

Banca de nou înființată — deși și-a luat începutul într'un an când cererea de credit a fost excepțional de mare, n'a putut să și plaseze în împrumutări nici măcar modestul său capital social, așa încât depunerile primite a trebuit să și le plaseze și ea ca depuneri proprii la alte institute. Dividendă l-a fost de 5 proc., iar fondurile de rezervă — cu toate că au fost augmentate în mod excepțional și cu tantiema consiliului de administrație și revizie — abia au putut fi dotate cu ceva peste 0,8 proc., a capitalului social. Acesta a fost rezultatul primului an de gestiune, într'un timp de seceriș așa de bogat pentru bănci.

Ne putem deci închipui ce ar fi putut produce această bancă dacă s'ar fi înființat într-o epocă de abundență de bani cum a fost cea de acum 4—5 ani: Experințele dintr'un asemenea timp de bună seamă ar fi putut fi de mai multă învățătură ca cele de azi.

Și »Meluk«, banca cea veche? A trebuit să ce-

deze o parte însemnată din depuneri la bancă de nou înființată, reducând și activele cu peste 150 mil cor. adică cu aproape 1/4 a lor. Profitul — adevărat — s'a menținut la mărimea anului precedent ceea ce însă e a se atribui exclusiv anului trecut cu numărul atât de scump.

Ce va fi înviilor, vom vedea. Până astăzi în loc de o singură bancă în prosperare, polonienii noștri s'au ales cu două, a căror dezvoltare e condiționată de progresul sau reprogresul uneia sau alteia dintre ele.

Dar deosebirea dintre banca nouă și veche din Polonia tot nu este așa de mare ca ceea ce urma la Săliște. Aci soarta noului institut va putea deveni de tot dificilă, având a sta față în față cu o bancă cu mult mai consolidată și mai puternică. Urmările deci nu s'au greu de prevăzut.

În sfârșit, dacă pe lângă relațiile creditului privim și interesele culturale și sociale ale Săliștei, va trebui să ne convingem, că nici acestea nu pot admite înființarea unei noi bănci. Se știe adică că o sumă dintre instituțiile culturale ale acestei comune sunt direct avizate la sprijinul Cassel de păstrare, care până acum le-a și oferit din prisos ajutorul său. Ar fi însă dureros dacă — în urma unei concurențe extreme la care ar fi constrânsă — venitul casei de păstrare s'ar reduce în așa măsură încât să nu mai poată veni în ajutorul numitelor instituții în proporția de până acum. Aceasta ar fi o lovitură, care cu greu s'ar putea repara astăzi, când trebuințele ne devin tot mai mari și mai greu de acoperit.

Dar poate se vor găsi unii cari să se lase seduși a crede, că într'un asemenea caz, ceea ce n'ar putea face casa de păstrare, ar putea înțregi noul institut de bani. Credință zadarnică! Forma în care s'a plămuit noul institut, cheltuielile superflue a unei noi administrații de bancă și insuficiența mijloacelor, sunt tot atâtea împrejurări, cari să se îngrijească de mistuirea aceluși prisos, care azi se poate cruța pe sama instituțiilor culturale.

În anul viitor se împlinește un sfert de veac dela înființarea casei de păstrare din Săliște, o aniversare din prilejul căreia — după cât vedem din raportul direcțiunii — pe lângă multele binefaceri din decursul celor douăzeci și cinci de ani, se intenționează a se întrupa și două însemnate instituțiuni una de caritate și alta de solubritate publică.

Ar fi de dorit ca această aniversare atât de însemnată nu numai în viața Săliștei, ci a întregului nostru nesm — căci e vorba de o instituțiune unica în felul ei — să se serbeze sub egida armoniei și bune înțelegeri. N'ar fi de loc potrivit și plăcut ca acest iubileu să se preamărească cu începutul unei ere de dismembrare și degenerare.

Mântuirea acțiunilor de dismembrare și degenerare depinde de cele mai multe ori dela un singur pas înapoi făcut în momentul suprem. Pasul acesta — deși sunt în clasul al unsprezecelea — Săliștenii încă li mai pot face, lumea de bine li și așteaptă cu bucurie și recunoștință pentru cei ce nu vor herezita să li facă.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 29 Aprilie 1908.

ÎNCHETAREA la 1 ORĂ :

Orău pe Mai 1908 (100 sig.)	22 98—23.—
Secară pe Oct.	16 74—16 76
Ovia pe Oct.	13 10—13 14
Cămăruș pe Mai 1908	12 96—12 98

ÎNCHETAREA la 4 ORE :

Orău pe Mai	23 04—23 06
Secară pe Mai	19 76—19 78
Ovia pe Oct.	13 14—13 06
Cămăruș pe Maiu 1908	13 04—13 06

Poșta Redacției.

Coresp., în Caransebeș. Mulțumim pentru toate informațiunile. Durere, se petrec toate, cum ni le ai scris. Cât privește însă sulevarea în public, insistăm și acum ca totul să se pertracteze în tăl în — Sinod. Astfel și chestia librăriei. Deterim să avem atâta considerație pentru ca totul diecezan competent să se rostească.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichin.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARA

1907.
7 Aprilie.

ACTIV

1908.
29 Martie 5 Aprilie.

114409336	{ 80814336 Reserva metalică Aur . . . 92366758 }	131277052	130931758
1550396	{ 33595000 „ Trate Aur . . . 38535000 }	1827711	1828670
72239353	Argint și diverse monete	65455780	67595104
9417000	Portofoliu Român și Străin	24258234	24360086
19370068	{ *) Impr. contra ef. publice . . . 7600400 }	11999924	11999924
11999924	{ „ „ „ „ in cont cureat 16759686 }	15638508	15638508
15931524	Fonduri publice	3243121	3238121
3265121	Efectele fondului de rezervă	5935168	5935393
5872615	„ „ „ „ amortisarea imob. și material	684796	684898
639161	Imobili	473237	499022
526054	Mobilier și Mașini de Imprimerie	104453804	104440129
98169567	Cheltueli de Administrațiune	—	—
—	Deposite libere	14965745	13786490
15964614	„ „ & provizoriu	27235316	25645893
21701220	Compturi curinți	407443396	406581996
39105753	Copmturi de valori	12000000	12000000
PASIV		24609781	24609781
12000000	Capital	3634520	3634520
22726229	Fond de rezervă	261813140	260895980
3373692	Fondul amortisării imobilelor și material	—	—
243869600	Bilete de Bancă în circulațiune	932151	1001586
—	Profituri și pierderi	104453804	104440129
917965	Dobânzi și beneficii diverse	—	—
98169567	Deposite de retras	—	—
—	„ „ „ & provizoriu	407443396	406581996
—	Compturi curinți		

Scomptul 5%. *) Dobânda 5 1/2%

647/1908. tkvi. szám.

Arverési hirdetmény kivonat.

A nagybuttyini kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Victoria takarékos és hitelintézet végrehajthatónak, és az almási 327 számi telekkönyvre nézve a borossebes vidéki önszegélyző egylet mint szövetkezet csatlakoznak Ilka Konstantin végrehajtás szenvedő elleni 45 korona tőke követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, minek folytán az Aradi kir. törvényszék és a nagybuttyini kir. járásbiróság területén fekvő, és az Almási 327 számu telekkönyvben A. I. 2—5 sor 715, 1761, 1957, 2135 hr. szám alatt foglalalt szántóföld és rét, 286 kikiáltási árban, — és az almási 398 számu telekkönyvben A. I. 1—5 sor 444, 1039 a, 1126, 1666, és 1945 hr. szám alatt foglalalt házas beltelek, szántóföld és legelőből álló ingatlan az 1881. 60. tcz. 156 §-ában d., pontja alapján egészben 732 kor. kikiáltási árban

az 1908 május hó 14 napjának déli 9 órájkor

Almás község házánál megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladni u. m.

1. Ha a kikiáltási áron felüligéret nem tétetik, az elárverezendő ingatlan a kikiáltási áron alól is el fog adni.

2. Árverelni kívánok tartoznak az ingatlan becserének 10%-át vagyis 28 kor. 60 fillért illetve 73 kor. 20 fillért készpénzben, vagy az 1881. **November 1-én** kelt 3333. számu igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes érték papirokban a kiküldött kezeihez letenni, — vagy az 1881. 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles a vételár három egyenlő részletben és pedig az első az árverés jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt, — a másodikat pedig ugyan azon naptól számított 30 nap alatt, — a harmadikat pedig ugyan azon naptól számított 45 nap alatt minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 5% kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvény Kapsán az 1881. Deczember 6-án 39425. I. M. szám alatt kelt rendeletében előirt módon a buttyini kir. adóhivatalnál mint bírói letétpénztárnál befizetni.

A bánatpénzt a bíróság az utolsó részletbe fogja beszámítani.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbiróság telekkönyvi hatóságánál, Almás, Bontesd, Kakoro községek előjáróságainál megtekinthetők.

Nagybuttyin, 1908. évi 21-én.

Kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Buday,
kir. albiró.

AVIS!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public și stimaților mei cunoscuți și prietiniilor mei cunoscuți, că m'am desfăcut de pravălia de mode de dame a dlui Nadler Lajos și am preluat

cafeneana „Motor“

a lui **Lukács Fülöp László** de pe piața Bényi în casa Wánicsek, și o voi conduce eu mai departe.

Nisuința mea principală va fi să mulțumesc în toate privințele pe onorații mei binevoitori.

Solicită părtinirea on. public

Deutsch L. Lipot

proprietarul cafenelei «Motor».

„Drăganul“, inst. de credit și economii în Beiuș.

CONCURS.

Direcțiunea nou înființatului institut de credit și economii »Drăganul« din Beiuș publică concurs pentru ocuparea postului de contabil la acest institut.]

Beneficiile împreunate cu postul sus amintit sunt următoarele :

1. Salar anual 1600 cor.
2. Bani de cvartir 400 cor.
3. Tantiemă staturară.

Reflectanții să-și trimită recursurile până în 15 Maiu 1908 st. n. la adresa dlui **Dr. Ioan Ciordaș**, directorul institutului alăturând testimoniul de maturitate dela cutareva școală comercială, atestat de moralitate și atestat despre aplicarea de până acuma.

Postul este a se ocupa momentan după convocarea direcțiunii sau cel mult până în 1 Iunie 1908.

Beiuș (Belényes), 20 Aprilie 1908.

Direcțiunea.

Instiintez pe on. public că mi-am mutat măcelăria pe Szabadság-tér în edificiul teatrului vechiu unde, vind carne proaspătă de porc cu 68 cr. Untură curată cu 68 cr., slănină, cu 68 cr., șunca afumată cu 90 cr. înainte 80 cr. coilete 90, coaste 72, picioarele cu 60, mațele cu cele mai favorabile prețuri de zi. Mațe și săpun de uscat de casă, varză acră, napi crastaveți și piperci se pot căpăta în măcelăria lui **Garay Károly**, în Arad pe Szabadságtér.

Jgaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără pentru prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Czernoczky Mihály

magazin de ghete.

pentru dame și bărbați.

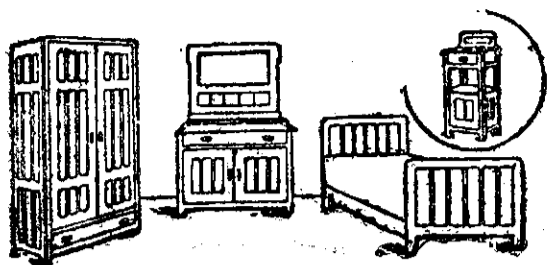
ARAD, Kossuth utca 67.

Fabricațiile propriie.

Prețuri ieftine.

Ghete de șevro pentru domni	12.40 cor.
„ „ box	11.60 „
„ „ șevro cu bumbi p. dame	10.90 „
„ „ cu șirete pentru dame	9.60 „
„ „ box cu șirete p. dame	8.30 „
„ „ pele de vițel p. dame	7.60 „
Jumătăți de șevro brun	9.00 „
Jumătăți de șevro	7.60 „
Jumătăți de căprioară	6.40 „
Ghete tari de muncitori dela	7.— cor.
Ghete de copii dela	3.— cor.

Fabrică de mobile.

Cele mai ieftin isvor de a procura mobile
e în **TIMIȘIORA.**

Mare magazin cu tot felul de **mobile** pentru **mirese, dormitoare, saloane, cafenele, hoteluri etc.**, dela cele mai simple până la cele mai elegante.

Primesc tot felul de aranjamente pentru **biurouri de cancelarii și bolte, pregătirea meselor de biliard** după deseme date sau planuite și desemnate de mine; nu altcum și tot felul de lucruri și mobile pentru edificii cari aparțin branșei măsuritului.

Onoratul public poate fi sigur de lucruri solide și serviciu prompt.

Mobile se dau și pe lângă preț plătit în rate lunare.

In așteptarea comandelor, rămân
cu deosebită stimă:

FORMAYER ALBERT

fabricant de mobile în

Temesvár

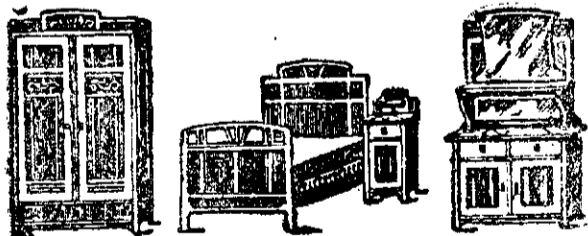
Býarváros, 3 király-u. 8.

Oravicza

Fő-utca.

Avem onoare a aduce la cunoștință on. public că ne-am lărgit atelierul propriu de tapiserie, măsur, strungărie și de mobile, unde putem satisface și gusturile cele mai delicate. Prețurile noastre sunt foarte solide. Lucrul nostru solid și serviciul prompt a fost recunoscut din mai multe părți. Funcționarilor de stat și oficerilor le facem prețuri de favor.

Pelleyné și Schmidt.

Oradea-mare, strada Teleky nr. 24.

Numai e emigrare!

pentru că și la noi poate câștiga ca'n America, dacă se ocupă cu industria noastră de casă.

Dă lămuriri prima întreprindere din Ungaria de Sud de mașină de împletit în casă.

Kötögép vállalat, Szeged,

strada Iskola nr. 18.

Se nu mai suferă nimeni!

pentru că poți scăpa de ori-ce durere provenită din răceală prin vestitul

Spirit de gheață (jégzesz).

E singura mângăiere pentru cei ce suferă de podagră ischias și reumă.

Nu este numai un medicament indispensabil de casă, dar din cauza efectului grabnic și radical chiar o minune.

Di învățător-director *Z. Szöke Albert* din Panczélseh îmi scrie următoarele:

Spiritul de gheață l'am primit cu mulțămă; mi-a făcut o mare bucurie, că în trei rânduri și anume la o durere de măsea, la durere de stomach, la durere de înțepenirea gâtului și odată la durere da cap l'am folosit cu deplin succes. Il recomand **călduros** ori-și-cui, căci e o adevărată binecuvântare pentru cei ce suferă.

Mai cer 3 sticle mari.

Durerea de dinți și de cap înceată deloc de el.

La oboseală, simț de slăbiciune, la esofarea după lucrul greu, la împunsături din coastă, la scrintituri, la dureri de stomach, de piept și la dureri de foale etc, după o singură frecare omul se simte ca de nou născut.

Minunatul **Spirit de gheață** a întrecut D-Tale — toată așteptarea mea, drept aceea mai cer șese sticle mici din acest medicament escelent. Cu deosebită stimă

Kékellő Josif László, paroch

Dragă De apotecar! Binevoește a-mi trimite cu rambursă șase sticle mici din vestitul

Spirit de gheață (jégzesz)

cu întoarcerea postei; căci au un efect foarte bun și se pot folosi cu un mare rezultat: și-l recomand foarte călduros ori-și-cui.

Dumnezeu să trăiască pe inventatorului **spiritului de gheață.**

Atkár Bander Gábor, măsur.

E cu neputință a înșira nenumăratele epistole de recunoștință și mulțămă, prin cari e **spiritul de gheață.**

Aceste puține specimene dovedesc escelența și marea lui răspândire într'un timp foarte scurt, încât deja are și imitatori.

Inventatorul și unicul său fabricant este:

Szémann Ágoston

apotecar

HATVAN.

3 sticle mari sau 6 sticle mici trimit franco ori-unde.

Prețul: 1 sticlă mare 1 cor. 20 fil., sticlă mică 60 fil.

Fie-care sticlă e sigilată și numele inventatorului se află atât pe sticlă, cât și pe avisul de folosință.

Pe postă numai 3 sticle mari sau 9 sticle mici se poate trimite.

Să ne ferim de imitațiuni.

Heinrich Kirst,

Antreprenor de zidirea morilor în

UJVERBÁSZ Nr. 159.

Ofere produsul mânilor sale pentru

mori sistem cilindric,

și primește

arangearea complectă a morilor.

după cel mai nou sistem Werner.

Șcripeț de cilindre, mașine de gris, tarar, precum și orce montare a acestora tot după cel mai nou sistem.

Se primește și ori-ce reconstrucție cu prețuri ieftine și seviciu solid.

Gratis!

Gratis!

trimit oricui cine se adresează la mine, catalogul de pețuri care a apărut de curând despre

Ciasornice

de prima calitate și bijuterii, ciasornice bine regulate remontoir cu 5 coroane 60 fil., un ciasornic de terzit perfect cu 2 cor. 90 fil.

Cadouri mari de Paști!

Győző Brucke, Nándor és Társa

măestru de ciasornice.

Győr 75.

Chugyik Sándor, B.-Csaba

Fabricant de cimbale.

Pregătește cele mai bune

cimbale,

precum și

repararea tuturor instrumentelor cu coardă

pe lângă garanție și prețuri moderate.

